

Rasspecifik avelsstrategi RAS för Chodský pes

Innehåll

Inledning.....	3
Rasens ursprung och utveckling	4
Rasen internationellt	5
När kom rasen till Sverige.....	5
Nulägesanalys.....	6
Avelsdata; prov- utställningsresultat, MH, veterinärdata, inavelsgrad	6
Observandum.	7
Mål och strategier	8

Inledning

På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslutet att det för varje hundras skall finnas en s.k. rasspecifik avelsstrategi. I slutet av 80-talet presenterade Europarådet en konvention om sällskapsdjur och dess avel, där vikten av en sund och genetiskt hållbar avel som inte leder till defekta eller sjuka djur poängterades. Djurskyddslagen och djurskyddsförordningen är författade på ett sådant sätt att detta inte kan missförstås.

Svenska Chodský pesklubben ansvarar tillsammans med SKK och SBK för rasens utveckling i Sverige. Klubbens mål är att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt och exteriört fullgoda chodský pes.

RAS är genomgången/diskuterad på ett medlemsmöte samt årsmötet i klubben 2015 där det även togs ett årsmötesbeslut om RAS.

Avel och uppfödning ska ske i överensstämmelse med svensk djurskyddslagstiftning, SKKs grundregler och avelspolicy samt hälsoprogram som utarbetats för rasen. Utöver detta ska den rasspecifika avelsstrategin för chodský pes utgöra en rekommendation till uppfödarna att följa.

Rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur och vilken användning dessa får.

Ärftlig variation är en förutsättning för rasers möjlighet att överleva. Aveln ska därför vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister vad det gäller hälsa, mentalitet eller funktion och inte heller tömmer rasen på genetisk variation.

Svenska Chodský pesklubben betonar att riktlinjerna i avelsstrategin är rekommendationer. Dock är målen svåra att nå om inte alla blivande uppfödare och hanhundsägare följer dessa rekommendationer. Denna avelsstrategi gäller tillsvidare. Den ska ses över varje år, en mer ingående utvärdering ska göras efter fem år.

Rasens ursprung och utveckling

Typen av hund nämns redan på 1300-talet och härstammar från Chodskoregionen i nuvarande Tjeckien. Där var de herdehundar och även användes för att patrullera gränser. I Tjeckien används de fortfarande som arbetande vallhundar men är också framgångsrika inom andra grenar såsom IPO, freestyle, bruks, lydning, samt räddningshundar.

År 1982 skickade dr. Vilem Kurz (en känd professor i kynologi) bilder av olika hundar till ing. Jan Findejs. Findejs som deltagit i återskapandet av flera av Tjeckiens nationella hundraser, blev speciellt intresserad av fotografierna av långhårig herde hund och 1984 publicerade han en artikel om rasen i en i en hundtidskrift. Detta framkallade ett intresse från flera hundägare, av typen för chodský pes, som hörde av sig. Omedelbart togs det första steget som skulle leda till förnyelse av den lokala hundrasen. Man tog kontakt med hundägare med kunskaper om rasen för att kartlägga egenskaper och utseende. Man följde upp gamla bevarade dokument i form av skrivet material och konstverk i original. Jan Fiindeis skrev också ras standarden för chodský pes.

Det beslutades att 3 individer chodský pes med okänd bakgrund skulle väljas ut och utgöra grunden till dagens chodský. Dessa individer skulle matcha de egenskaper som var typiska för chodský i såväl utseende, storlek och mentalitet.

De skulle ha korta upprätt stående, rikligt pälsade öron med tunn fin fjunpäl, långhårig med tät underull, svart färg med klar black and tan teckning. Individerna skulle också ha det speciella temperament och karaktär som krävdes för en arbetande familjehund.

Basen för återskapandet av den gamla rasen, då all dokumentation var klar, blev tiken Bessy (sammanlagt 15 avkommor) och hanen Dixi (sammanlagt 17 avkommor) och senare tillkom även hanen Blesk (sammanlagt 11 avkommor) och första kenneln som registrerades i stamboken var "naBarance" med ägare Ladislava Hykla. De första registrerade valparna föddes 1985, det blev 6 valpar av Dixi och Bessy och år 1986 kom andra kullen på 6 valpar av Blesk och Bessy. Därefter mellan åren 1987 till 1992 var det 35 uppfödda kullar.

Från starten av regenereringen så var huvudmålet att få friska, mindre krävande, motståndskraftiga, livliga och pigga hundar med mycket arbetsglädje. De skulle vara en utmärkt vakt och följeslagare i alla situationer och en idealisk familjehund. Det är intressant och väldigt viktigt att redan från början så uppfyllde de utvalda individerna alla krav på de egenskaper rasen ska ha.

Efter 5 år lade man till nya individer i aveln, de utvalda individerna uppfyllde alltid alla krav på egenskaper. Senaste gången man tog in nya individer i aveln var 1996.

I november 1991 skapades klub pratel chodskeho psa (tjeckiska rasklubben för chodský pes).

Under åren 1993-95 hade man en snabb och betydande förbättring i enandet av den rastypiska chodský pes. Mycket tack vare hanen Birri som visat stark avelskraft och med tikar av olika blodslinjer och kvalité så förmedlas valpar av perfekt typ, perfekt höjd, bra pigment och rik päls.

Under 20 år av registrerad avel var mer än 2100 valpar födda i mer än 100 kennlar. Under de senaste 10 åren är hälsan av rasen övervakad vad gäller sjukdomar, dödsfall, skador, avvikande karaktärs drag mm. Från 1997 har röntgen undersökning av höftleds dysplasi obligatorisk och bara hundar med upp till grad 2 dysplasi får användas i avel.

Chodský pes är en mellan stor ras, manken är 49-55cm och vikten 18-25kg. På grund av sin storlek är chodskýn omtyckt av många olika människor.

Karaktären är unik. Den är livlig, lättlärd och foglig. Det är en utmärkt vakthund, sällskap och familjehund. Chodskýn kan genomföra en mycket krävande utbildning, har ingen aggressivitet, utan är vänlig och självsäker. Chodský pes är lämpad för erfarna hundägare så väl som för nybörjare och familjer med barn. Ekipage med chodský pes visar väldigt fina resultat i många olika tränings- och tävlings grenar så som IPO2, IPO3, ZV2, lydnad, räddning, specialsök, spår, freestyle dans, agility mm.

Rasen internationellt

Då rasen ännu inte är FCI-godkänd är det svårt att veta hur många det finns, men uppskattningsvis ca.5000 individer runt om i världen är registrerade. Rasen är godkänd i ursprungslandet Tjeckien, samt i Sverige, Norge, Danmark, Finland, Polen, Slovakien, och Schweiz.

Ett problem är att det bedrivs avel i länder som inte godkänt rasen ännu och därför får hundarna inte registreras.

När kom rasen till Sverige

Chodský pes blev godkänd för registrering 2010 i SKK's annexregistret. Den första chodský pes som registrerades i Sverige var tiken Kalista Daraskár, född 2009-08-26, som importerades av Mats Dahlstedt.

Nulägesanalys

I dagsläget, 2015-03-05, finns det 44 hundar registrerade i Sverige. Majoriteten är importerade från Tjeckien de senaste åren, 2013-2015. Första kullen som registrerats i Sverige är föddes den 4 februari 2015.

Antal reg/år:

2010	2011	2012	2013	2014	2015 (2015-03-05)
1	0	2	13	20	8

Det finns i dagsläget (2015-03-05) ca 8 kennlar i Sverige som visat intresse för att i framtiden bedriva avel med chodský pes.

Avelsdata; prov- utställningsresultat, MH, veterinärdata, inavelsgrad

De flesta hundarna i Sverige är väldigt unga. De 44 registrerade hundarna är födda under åren:

2010	2011	2012	2013	2014	2015 (2015-03-05)
1	2	5	23	10	3

Av de chodský pes som finns registrerade i Sverige har 21 hundar hittills deltagit på utställningar. Några har haft fina resultat på utställning och det finns 3 SE UCH, 1 FI UCH och 1 Dk UCH. Rasen får ej tävla om Cacib ännu då den för tillfället inväntar ett FCI godkännande.

Några har tävlat både lydnad och bruks med uppflyttningar samt LP1 o LP2 som resultat. En har ett godkänt vällanlagstest och två har gjort godkänt viltspårslagstest.

12 chodský pes har genomfört MH, alla med goda resultat och ingen har fått anmärkning på skottet. Av de 12 som genomfört MH har en av hundarna en 5:a på moment 1a). d.v.s. "överdrivet kontaktagande" vid momentet hälsning. Samtliga övriga resultat på moment 1a-c ligger mellan 3-4.

inavelsgraden relativt hög i Tjeckien därifrån de flesta hundar i Sverige härstammar. Populationen är under uppbyggnad och i detta läge inte tillräckligt stor. Det har förekommit problematik som eventuellt kan härledas till inavelsgraden så som bettfel, kryptorchism och fertilitetsproblem.

Av de 19 som gjort AD-röntgen är resultatet:

Grad u.a	Grad 1	Grad 2
17	1	1

HD statistiken visar på ett problem inom rasen:

HD-A	HD-B	HD-C	HD-D	HD-E
7	2	6	2	2

För att användas i avel i Tjeckien krävs sk. bonitering. I denna bonitering så ingår en mindre mentaltest, en exteriörbeskrivning, en klubbställning och en hälsoundersökning med HD-röntgen. I Tjeckien används inte FCI's standard för avläsning av HD-röntgen med skala A-E. Icke FCI avläst röntgen stambokförs inte i SKK's hunddata/avelsdata, utan endast FCI avläst röntgen. Den tjeckiska avläsningen görs på ett annat sätt och har en skala från 0 till 4, där 4 motsvarar grav höftledsdysplasi.

Populationen i Sverige är ännu mycket beroende av ett väl fungerande samarbete med de tjeckiska uppfödarna. Rasklubben har ett gott samarbete med den tjeckiska rasklubben, och en överenskommelse har gjorts att de svenska hundarna inte behöver boniteras för att få paras med de tjeckiska hundarna. Istället krävs att hunden är HD-röntgad, utställd med resultatet minst very good och genomfört MH med resultat 1-2 på moment 10 (skott).

Observandum.

HD-resultaten måste förbättras. I Tjeckien pågår ett hälsoprogram för detta. Hälsoprogrammet har varit lyckosamt och de har med hjälp av det förbättrat HD-statistiken ordentligt. Andel tjeckiska hundar med HD grad 3-4

2004-2008	Grad 3-4	2009-2013	Grad 3-4
	19,8 %		7,6 %

En mycket bra arbetsinsats som gett en minskning med ca 12 % enheter.

Det finns indikationer på att vissa linjer har drabbas av epilepsi men vi vet i nuläget inte hur utbrett detta är.

Bettfel och kryptorchism existerar. Rasklubben arbetar med att kartlägga hur utbrett problemet är.

Genom DNA- tester har man i Finland upptäckt eventuella anlag för Degenerativ myelopati (DM). Dessa DNA tester är dock inte verifierade för rasen. Med SKK's policyuttalande och SKK's avelskommittés informationsartikel som grund avråder rasklubben från dessa DNA tester om det kan undvikas.

Mål och strategier

Rasklubbens mål är att i första hand förbättra HD-resultat och minska inavelsgraden beräknat på fem generationer. Målet är också att behålla den mycket goda mentala status som rasen har.

Strategin angående att förbättra HD är att främst använda HD-fria avelsdjur, men en hund med C får paras med A eller B (alternativt 0 eller 1 enligt tjeckiskt avläsnings system). Detta i enlighet med den tjeckiska rasklubbens rekommendationer och riktlinjer och de valphänvisningsregler som den svenska rasklubben antagit.

Rasen är under uppbyggnad i Sverige. Då inaveln varit ett stort problem, anser rasklubben det är viktigt att i denna första uppbyggnadsfas av avelsbasen i Sverige sträva efter en så stor genvariation som möjligt. Därför rekommenderar rasklubben att man eftersträvar så låg inavelsgrad som möjligt, dock max 4% inavelsgrad beräknat på fem generationer i en kull. De hundar som idag finns i Sverige och som inom en snar framtid kan användas i avel härstammar huvudparten från Tjeckien. Den tjeckiska rasklubben har en omfattande databas med alla chodský pes registrerade i Tjeckien. Där kan man göra "provparning" för att läsa ut inavelsgraden för planerade kullar. När parningar ska göras med hundar som inte finns i detta register rekommenderas uppfödarna att kontakta rasklubben för att få hjälp med att räkna ut inavelsgraden på planerade kullar med hjälp av IT-verktyget "Lathunden". I framtiden, då Sverige har en stabil avelsbas, kan rekommendationen av låg inavelsgrad tas bort för att följa de rekommendationer som SKK generellt har.

Från och med 2015-01-01 är det arbetsmeritkrav för att erhålla championat* titel på utställning. Klubben kommer också att verka för att endast hundar med resultat 1-3 på momentet 10 (skott) vid MH används i avel.

När Chodský pes numera ingår inom SBK krävs "känd mental status=MH" för avelsdjur (hälsoprogram på nivå 2*).

Enligt beslut av SKK, efter ansökan från SBK, så krävs känd* HD-status gällande avelsdjur fr.o.m. 2016-01-01 (hälsoprogram på nivå 2).

** Se SKK's regelverk gällande registreringsregler/utställnings-championatregler*

Målet är att ha kvar en sund och frisk hund med sina unika egenskaper